

УДК 336.71.078.3

Ілона Семенча
Анна ГоловченкоIona Semencha
Ann Holovchenko**АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ТА РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ПОКРАЩЕННЯ****THE ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF THE BANK SYSTEM LIQUIDITY IN UKRAINE
AND WORKING OUT OF THE WAYS OF ITS IMPROVEMENT**

В статті проведений аналіз стану ліквідності банківської системи України в 2013 – 1 кв. 2014 рр., визначено основні тенденції. Для кращого розуміння причин, що впливають на ситуацію, виділено систему ознак, які вказують на стан банківської ліквідності в сучасних економічних умовах в Україні. Зроблено висновок, що хоча і наявні ознаки, що мали призвести до збільшення ліквідності, не менше й тих, які призвели до зменшення, та мають більший тиск на банківську систему. З метою стабілізації ситуації для Національного банку України запропоновано шляхи проведення активної процентної політики.

Ключові слова: ліквідність, банківська система, аналіз, стабілізація, сучасний стан.

В статье проведен анализ состояния ликвидности банковской системы Украины в 2013 – 1 кв. 2014 гг., определены основные тенденции. Для лучшего понимания влияющих на ситуацию причин, выделена система характерных признаков, говорящих о состоянии банковской ликвидности в современных экономических условиях в Украине. Сделан вывод, что, не смотря на имеющиеся признаки к увеличению ликвидности, не меньше и тех, которые приводят к уменьшению ее показателей, и, кроме того, они имеют большее давление на банковскую систему. С целью стабилизации ситуации для Национального банка Украины предложены пути проведения активной процентной политики.

Ключевые слова: ликвидность, банковская система, анализ, стабилизация, современное состояние.

The liquidity of the banking system in Ukraine from 2013 to the first quarter of 2014 has been analyzed in the article and the main trends have been determined. The factors that indicate the status of the bank liquidity in the current economic environment have been highlighted to understand better the reasons that have contributed to the situation in Ukraine. It is concluded that there are not only factors that have led to the liquidity increase, but also factors have led to its decrease and the latter ones have more pressure on the banking system. The National Bank has been offered some ways of carrying out an active interest rate policy, in order to stabilize the situation in Ukraine.

Keywords: liquidity, banking, analysis, stabilization, modern state.

Постановка проблеми. Останні місяці соціально-економічного життя в Україні, зумовлені перерозподілом політичної та економічної системи, показали, що глибока політична криза руйнівно вплинула на ситуацію в українській економіці. Її системні проблеми, що давно накопичувалися, в останні місяці помножилися і на різко зрослий коефіцієнт соціальної та політичної невизначеності. Видимі зовнішні прояви цього загострення – стрибок курсу долара, різке підвищення доходності державних зобов'язань, фактичне заморожування ділової та інвестиційної активності, що веде до неминучого подальшого падіння надходжень до й так незбалансованого держбюджету.

Отже, в умовах вкрай нестабільного та критичного фінансового стану економіки, що склався в останні місяці в Україні, дослідження проблеми ліквідності банківської системи та ефективного управління нею є найактуальнішим завданням. Як відомо, банківська ліквідність завжди відіграє життєво важливу роль як у діяльності окремого банку, так і у фінансовій системі держави, адже неліквідний банк не може виконувати свої функції і проводити операції з обслуговування клієнтів, його рейтинг знижується, що значно ускладнює запозичення коштів із зовнішніх джерел, банк втрачає потенційний прибуток. Тому вирішення проблем ліквідності постійно повинно мати найвищий пріоритет у роботі банку, а моніторинг ліквідності та вживання відповідних заходів щодо підтримання достатнього рівня ліквідності – неодмінною умовою самозбереження та виживання кожного банку.

Дотримання достатньої ліквідності має надзвичайно велике значення для всіх банків особливо в умовах економічної кризи, оскільки вона врівноважує передбачувані та непередбачені балансові коливання і забезпечує фінансування зростання активів.

Таким чином, дослідження стану ліквідності банку з врахуванням економічних умов, що склалися останнім часом в Україні, дозволить визначити критерії та розробити шляхи його покращення, а відсутність універсальної методики оцінки ліквідності робить необхідними подальші дослідження з цього питання.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Ліквідність як один з основних показників, що характеризують результати діяльності банків та банківської системи, розглядається постійно серед науковців та практиків всього світу.

Вже класичними можна вважати праці Дж. Кейнса, Дж. Сінкі, Е. Ріда, С. В. Мочерного, Л. О. Примостки.

Різноманітним питанням, що стосуються ліквідності банку, починаючи із уточнення самого терміна до визначення системи управління ліквідністю, займалися у різний час вітчизняні науковці Т. Е. Кришталь, В. І. Міщенко, О. І. Лаврушин, Б. А. Райзберг, Л. І. Лозовський, Д. М. Олійник, Е. С. Стародубцев, Г. С. Панов та інші.

Публікації останніх років стосуються визначення стану ліквідності, динаміки цього показника та налагодження системи управління нею в загальній системі управління банком. Як приклад, можна виділити дослідження В. В. Волкової, Н. І. Волкової та О. М. Чорної [1], Т. І. Євченко [2], О. А. Криклій та Д. О. Рябіченко [3], М. С. Лукашевич [4], Л. Г. Олещенко [5], Є. М. Скок [6], А. О. Шклярів, О. П. Назаренко та Ю. В. Нефьодової [7].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є для ситуації вкрай загострених та критичних економічних й політичних процесів, що відбуваються в Україні, визначити стан ліквідності банківської системи як показника, який характеризує фінансову стабільність, та, спираючись на визначені ознаки, запропонувати шляхи її покращення.

Виклад основного матеріалу. Так як 2013 рік характеризується загостренням політичної ситуації і є останнім звітним роком, то дамо оцінку стану банківської системи. Станом на 01.01.2014 р. в Україні працює 181 банк, які мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій. З них 1 банк має ліцензію санаційного банку, 2 банки знаходяться у стадії реорганізації шляхом приєднання до інших банків [8]. Частка високоліквідних активів банків України знаходиться на достатньому рівні для обслуговування клієнтських розрахунків і становить 12,7% від чистих активів системи. Залишки готівкових коштів у касах банків станом на 01.01.2014 року становили 36,4 млрд. грн., кошти банків в НБУ – 47,2 млрд. грн., залишки на кореспондентських рахунках в інших банках – 78,1 млрд. грн. Крім того, збільшенню коррахунків банків сприяв випуск коштів через кредитний канал. Загальний обсяг кредитів, наданих Національним банком України (НБУ) [9], за 2013 рік становив 71,5 млрд. грн., обсяг повернення коштів за цими операціями – 70,5 млрд. грн.

В 2013 році зобов'язання банків збільшились на 127,6 млрд. грн. і склали 1 085,5 млрд. грн., а на 01.04.2014 – вже на 1 133,4 млрд. грн.

За минулий рік суттєво збільшились залишки як на рахунках приватних клієнтів (+69,7 млрд. грн.), так і на рахунках корпоративних клієнтів (+32,4 млрд. грн.). Цікаво, що суб'єкти господарювання, головним чином, збільшили залишки на рахунках до вимоги (+20,4 млрд. грн.), в той час як фізичні особи переважно збільшували залишки на строкових депозитах (+61,7 млрд. грн.) [9]. Ці факти свідчать про збільшення обсягів безготівкових розрахунків та відновлення довіри населення до банківської системи України.

Дія зазначених чинників обумовлювала підтримку ліквідності банківської системи на високому рівні. Свідченням цього, зокрема, було збільшення попиту на депозитні сертифікати Національного банку України. Так загальний обсяг операцій з мобілізації коштів за 2013 рік порівняно з 2012 роком збільшився в 16,2 рази – до 270,4 млрд. грн. (рис. 1).

Також зменшенню ліквідності банківської системи сприяло збільшення коштів обов'язкових резервів банків на окремому рахунку в Національному банку України (їх обсяг за 2013 рік збільшився з 6,5 млрд. грн. до 10,9 млрд. грн.) та операції Національного банку України на валютному ринку – сальдо таких операцій (з урахуванням операцій з Урядом) за 2013 рік становило «мінус» 1,0 млрд. дол. США (в еквіваленті) [9].

Про зменшення ліквідності банківської системи говорять і нормативи, що встановлює НБУ, які мають бути обов'язково дотримані. Якщо на 01.01.2013 норматив миттєвої ліквідності (значення не

менше 20%) склав 69,26%, то на 01.04.2014 показник зменшився до 48,8%. Норматив поточної ліквідності (значення не менше 40%) не змінився за рік і на 01.04.2014 становив 79,63%. Норматив короткострокової ліквідності (має бути не менше 60%) на 01.01.2013 становив 90,28%, а на 01.04.2014 зменшився до 83,23% [11].

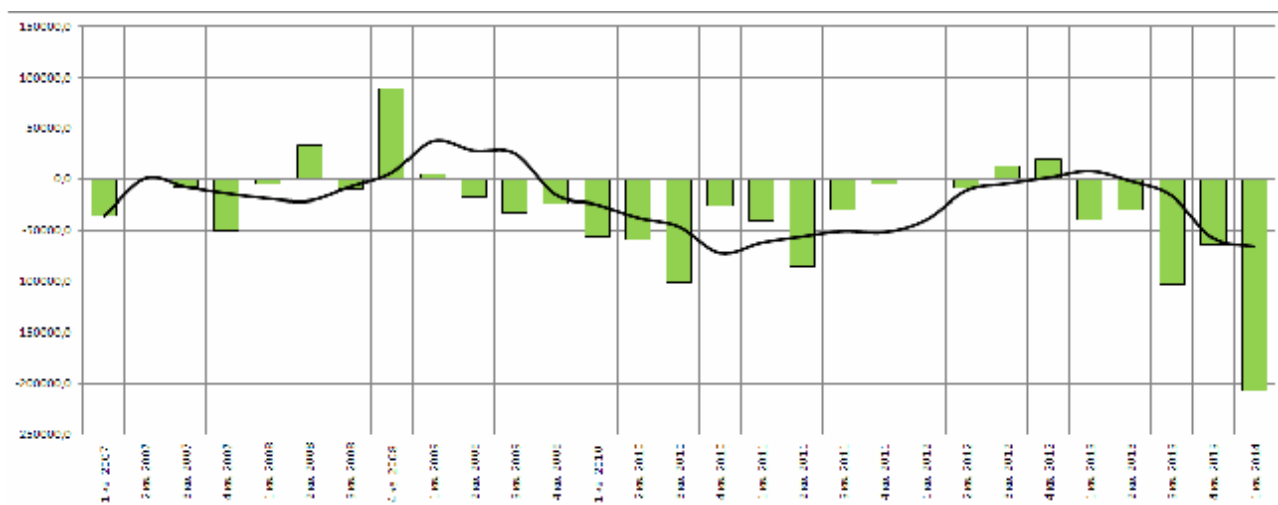

Рис. 1. Сальдо операцій НБУ (підтримка – мобілізація) в 2007 – I кв. 2014 рр., млн грн [10]

Аналіз міжбанківського ринку є важливою складовою аналізу ліквідності. Процентні ставки за кредитами на міжбанківському ринку інших депозитних корпорацій характеризуються динамікою зниження, якщо на 01.01.2012 ставка становила 8,6%, а на 01.01.2013 – 12,7%, то на 01.01.2014 знизилась до 5,3%. Динаміка процентних ставок за залученими депозитами інших депозитних корпорацій теж понизили ставку на 01.01.2012. Вона становила 8,77%, на 01.01.2013 – 10,87%, то на 01.01.2014 вона становила лише 2,5%. Незважаючи на досить різкі коливання у відсоткових ставках, обсяги операцій на ринку міжбанківського кредиту були досить високими. Динаміка показана на рис. 2.

Підвищений емоційний фон в країні спричинив ситуативне збільшення попиту на ліквідні кошти, у тому числі на готівку. З метою створення умов для стабільної діяльності банків та вчасного виконання ними законних вимог вкладників та інших кредиторів НБУ вжив додаткових заходів щодо підтримання ліквідності банківської системи.

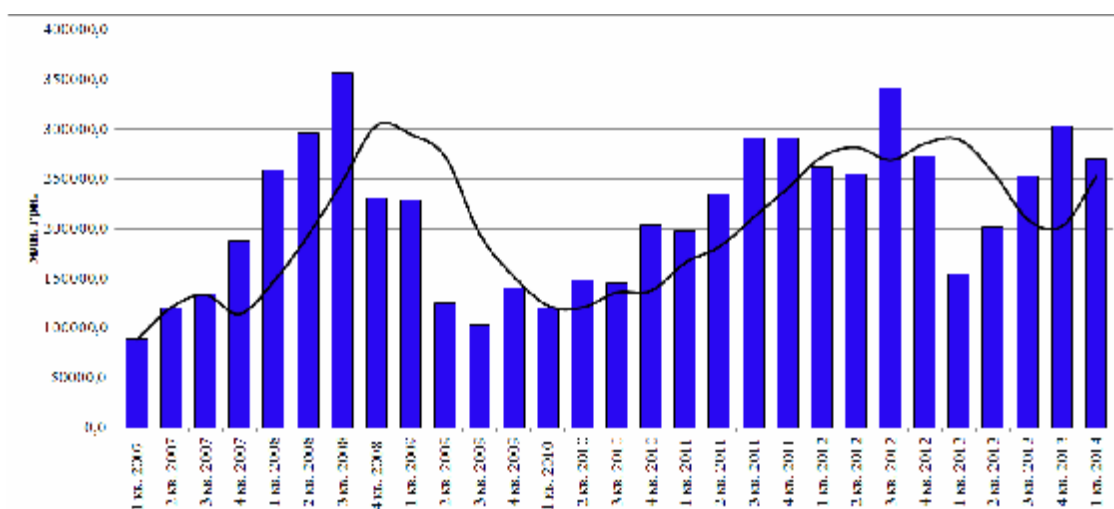

Рис. 2. Обсяг операцій на ринку міжбанківського кредиту в 2007 – I кв. 2014 рр., млн грн [10]

Зокрема, Постановою Правління Національного банку України від 21 лютого 2014 року № 86 [12] передбачені заходи щодо:

1) надання з 24 лютого 2014 року банкам додаткової гнучкості в управлінні власною ліквідністю через:

– зменшення частки обов'язкових резервів, яка має формуватися банками на окремому рахунку в Національному банку України, з 40% до 20% від їх обсягу, що сформований за попередній звітний період резервування;

– зменшення мінімального обсягу обов'язкових резервів, який має зберігатися щоденно на початок операційного дня на кореспондентському рахунку банків у Національному банку України, з 60% до 50% від їх обсягу, що сформований за попередній період резервування;

2) скасування з 21 лютого 2014 року обмежень щодо кількості можливих звернень банків за кредитами рефінансування овернайт.

Але, незважаючи на гнучку політику НБУ у регулюванні ліквідності банківської системи, 14.05.2014 року не відбувся тендер рефінансування банків. Можливо, це пов'язано з підвищенням ставки рефінансування до розміру подвійної облікової. НБУ з 15 квітня 2014 року збільшив облікову ставку з 6,5% до 9,5%, тоді як минулого року регулятор двічі знижував облікову ставку на 0,5%. Він пояснив своє рішення напруженою ситуацією на грошово-кредитному ринку внаслідок суспільно-політичних подій в країні.

Існує багато кредитних договорів з плаваючою ставкою – як правило, вона прив'язана до облікової ставки НБУ за додатком маржі, відповідно навантаження на позичальників значно росте. В розрізі цього заходом НБУ у регулюванні ліквідності стало підвищення вартості кредитів овернайт з 7,5% до 14,5%, але всі ці заходи призвели до зниження ліквідності НБУ. Це стало необхідними для підтримки національної грошової одиниці. До того ж, мобілізація коштів НБУ є його резервом.

Отже, за результатом проведеного аналізу визначимо систему ознак, які вказують на зменшення або збільшення банківської ліквідності в сучасних економічних умовах в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Система ознак, які вказують на стан банківської ліквідності в сучасних економічних умовах в Україні

Ознаки зменшення ліквідності банківської системи	Ознаки зростання ліквідності банківської системи
Зменшення частки обов'язкових резервів	Збільшення обсягів коштів на кореспондентських рахунках
Підвищення облікової ставки	Зменшення ставки рефінансування банків
Втрата національною валютою своєю вартості, більше ніж на 30%	Зменшення відсоткових ставок на міжбанківському ринку, як за кредитами, так і депозитами
Підвищено ставку за кредитами овернайт	Низький попит на кредити рефінансування

З аналізу, наведеного вище, видно, що, хоча і наявні ознаки, що мали призвести до збільшення ліквідності, не менше й тих, які призвели до зменшення, та мають більший тиск на банківську систему.

Поряд з визначеними ознаками, ліквідність банківської системі в поточному 2014 році визначається наступними проблемами, які, на наш погляд, потребують негайного вирішення для недопущення подальшого зниження ліквідності банківської системи:

- високі політичні ризики, зумовлені підготовчою кампанією до виборів президента;
- зростання кредитного ризику внаслідок погіршення кредитоспроможності позичальників у несприятливих умовах економічної кон'юнктури;
- відтік коштів населення внаслідок несприятливих імпульсів зовнішнього середовища;
- недовіра населення до банківського сектору;
- девальваційний тиск на курс гривні;
- високе боргове навантаження на державний та фінансовий сектор;
- нестійкість платіжного балансу.

З назрілими проблемами не тільки ліквідності, а й банківського сектору в цілому, МВФ пропонує НБУ продовжувати підтримку ліквідності банківської системи, що зазначено в програмі «Стенд-бай», яка почала діяти з 30 квітня 2014 року: виділено 1 млрд. дол. до резервів НБУ [13].

За технічної підтримки МВФ НБУ вдається до порівняння практики застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні з провідною міжнародною практикою, і після консультацій з МВФ та Світовим банком (СБ), до кінця листопада 2014 р. повинен розробити систему управлінських заходів для вдосконалення цієї практики. Також НБУ повинен надати МВФ і СБ оцінку відповідності України вимогам Базельського комітету з банківського нагляду і підготувати план для усунення відхилень протягом наступних 12–24 місяців.

З метою посилення контролю проблемних позичальників НБУ ухвалив рішення створити централізований кредитний реєстр, який передбачає обмін інформацією між усіма учасниками ринку. Правова основа для функціонування реєстру буде розроблена до кінця серпня 2014 року. Очікується, що реєстр почне працювати в серпні 2015 року [13].

Ще одним із шляхів покращення ефективності управління ліквідністю може стати проведення НБУ активної процентної політики. Так, в результаті вивчення та узагальнення досвіду реалізації грошово-кредитної політики в окремих країнах [14–16], зокрема Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини, Великобританії, а також країн Єврозони, в дослідженні виділили спільні особливості в практиці проведення процентної політики. Далі розглянемо основні її положення, які, на нашу думку, можливо з успіхом застосовувати в Україні.

Ефективність процентної політики країни оцінюють за дієвістю операційних інструментів, які безпосередньо визначають рівень ліквідності банківської системи. Про ефективне управління ліквідністю банківською системою свідчить така ситуація на грошово-кредитному ринку, коли попит банків на вільні резерви змінюється лише відповідно до процентних ставок центральних банків. Змінюючи свою ключову ставку, центральний банк може впливати на попит на вільні резерви і, альтернативно змінюючи обсяг монетарних операцій, – на процентні ставки на грошовому ринку [13].

Застосування центральними банками розвинених країн світу операційних інструментів процентної політики доцільно було б, на нашу думку, розглядати через поділ їх на дві категорії.

По-перше, це операції овернайт на кредитному та депозитному міжбанківському ринку, які здійснюються щоденно. Проведення цих операцій дає змогу регулювати ліквідність банків за допомогою розміщення їх депозитів у центральному банку або отримання кредитів від нього з метою згладжування впливу волатильності ліквідності на поточну динаміку процентних ставок. Депозитні та кредитні операції проводять за принципом необмеженого доступу та за визначеною процентною ставкою. Процентні ставки за цими операціями відіграють роль верхньої та нижньої межі ринкових процентних ставок за операціями такої строковості. Вони утворюють «процентний коридор» щодо основної ставки центрального банку, в межах якого здійснюється контроль за короткостроковими ставками-орієнтирами на міжбанківському ринку та їх утриманням на рівні, наближеному до рівня основної ставки центрального банку. Процентний коридор визначається здебільшого у межах 2–4 % [16].

Такі дії дають змогу згладжувати волатильність короткострокових міжбанківських ставок за допомогою утримання їх у межах визначеного коридору завдяки проведенню центральним банком монетарних операцій з підтримання чи стерилізації ліквідності відповідно до ситуації на грошово-кредитному ринку. Центральні банки здійснюють здебільшого або кредитні, або стерилізаційні операції, оскільки проведення в умовах профіциту ліквідності двосторонніх операцій стримує розвиток міжбанківського ринку через надмірне сподівання банків на посередництво центрального.

По-друге, це операції на відкритому ринку – депозитні чи кредитні операції РЕПО. Вони здійснюються з використанням державних цінних паперів або паперів власного боргу центрального банку (в країнах із нерозвиненим ринком цінних паперів). Найпоширенішими операціями на відкритому ринку, що здійснюються центральними банками країн світу, є депозитні та кредитні РЕПО-тендери із 7- або 14-денним терміном, які регулярно використовуються для регулювання рівня ліквідності. Вони становлять найбільшу частку монетарних операцій, а процентна ставка за ними є ключовою процентною ставкою. Її розмір дорівнює основній ставці центрального банку або близький до неї. Завдяки використанню цих операцій забезпечується передбачуваність, прогнозованість і прозорість операцій центрального банку, а отже, стабільність міжбанківського грошового ринку.

Висновки. Таким чином, в ході проведеного дослідження зазначили, що в умовах вкрай нестабільного та критичного фінансового стану економіки, що склався в останні місяці в Україні, вирішення проблем ліквідності повинно мати найвищий пріоритет для органів фінансового контролю, а моніторинг ліквідності та вживання відповідних заходів щодо підтримання достатнього рівня ліквідності є неодмінною умовою самозбереження та виживання банківської системи в період загострення кризи. З цією метою проведено аналіз сучасного стану ліквідності банківської системи України, враховуючи дані 1 кварталу 2014 р. Зазначено, що ліквідність банківської системи в останній період скоротилась. Для кращого розуміння причин, що впливають на ситуацію, визначено систему ознак, які вказують на стан банківської ліквідності в сучасних економічних умовах в Україні. Зроблено висновок, що хоча і наявні ознаки, що мали призвести до збільшення ліквідності, не менше й тих, які призвели до зменшення, та мають більший тиск на банківську систему.

В ході аналізу відмічено, що для подолання такого стану держава та інші зовнішні джерела, наприклад, МВФ, намагаються активно підтримувати ліквідність банківської системи такими заходами, як: зменшення ставки обов'язкового резервування, зменшення ставок рефінансування, зменшення ставок на міжбанківському ринку.

Поряд із впровадженням заходів від МВФ по програмі «Стенд-бай», для вирівнювання та стабілізації ситуації за результатами дослідження для НБУ запропоновано проводити активну процентну політику такими шляхами, як: операції овернайт на кредитному та депозитному міжбанківському ринку, які здійснюються щоденно; операції на відкритому ринку – депозитні чи кредитні операції РЕПО.

В подальшому бачимо можливість застосування наданих пропозицій в оперативному управлінні ліквідністю окремих банків та банківської системи в цілому.

Список використаної літератури

1. Волкова В. В. Управління ліквідністю як складова фінансової стійкості банку [Електронний ресурс] / Волкова В. В., Волкова Н. І, Чорна О. М. – Режим доступу : http://fkd.org.ua/pdf/2011_1/27.pdf.
2. Євенко Т. І. Управління ліквідністю банківських установ / Т. І. Євенко // Економічний часопис–XXI. – 2013. – № 1–2(2). – С. 27–30.
3. Криклій О. А. Комплексний підхід до формування механізму управління ліквідністю банку на основі адаптивної моделі / О. А. Криклій, Д. О. Рябіченко // Бізнес Інформ. – 2012. – № 9. – С. 250–255.
4. Олещенко Л. Г. Сучасний стан та проблеми ліквідності банківської системи України [Електронний ресурс] / Л. Г. Олещенко // Ефективна економіка. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2213>.
5. Скок Є. М. Ліквідність банківської системи та операції, що призводять до її зміни / Є. М. Скок // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – Випуск № 2 (10). – С. 71–76.
6. Лукашевич М. С. Планування ліквідності банку в системі управління нею / М. С. Лукашевич // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – 2013. – № 5. – С. 113–119. – (Серія : Економічні науки).
7. Шклярова А. О. Ліквідність банківської системи України: сучасний стан, чинники та напрями підвищення ефективності регулювання [Електронний ресурс] / А. О. Шклярова, О. П. Назаренко, Ю. В. Нефьодова – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/45422.doc.htm.
8. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] // Сайт НБУ. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807.
9. Монетарний огляд за 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=2384654>.
10. Аналіз банків України: огляди, графіки, факти [Електронний ресурс] / Сайт «Bankografo.com» – Режим доступу : <http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/likvidnist-bankivskoyi-sistemi>.
11. Значення економічних нормативів по системі банків України за 2014 рік [Електронний ресурс] // Сайт НБУ. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=4919415.
12. Про заходи з підтримання ліквідності банківської системи від 21.02.2014 [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет представництво НБУ. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=5741321.
13. МВФ рекомендує Нацбанку продовжити підтримку ліквідності банків [Електронний ресурс] / Сайт «domik.ua». – Режим доступу : <http://domik.ua/novosti/mvf-rekomenduet-nacbanku-prodolzhit-podderzhku-likvidnosti-bankov-n221264.html>.
14. Grey, Simon T. (2006) Central Bank management of surplus liquidity. Handbooks in Central Banking Lecture Series, 6 [Internet]. Available from: <http://www.bankofengland.co.uk/education/Documents/ccbs/ls/pdf/lshb06.pdf> [Accessed 17 May 2014].
15. Сомик А. Ліквідність банківської системи: зарубіжний досвід управління. – Ст. 2. / А. Сомик, С. Шульга // Вісник НБУ. – 2000. – № 12. – С. 6–11.
16. Москаль В. І. Зарубіжний досвід реалізації грошово-кредитної політики та можливості його застосування в економіці України [Електронний ресурс] / В. І. Москаль. – Режим доступу : <http://libfor.com/index.php?newsid=1904>.

References

1. Volkova, V. V., Volkova, N. I., Chorna, O. M. Liquidity management as part of the financial stability of the bank [Internet]. Available from: http://fkd.org.ua/pdf/2011_1/27.pdf.
2. Yevenko, T. I. (2013) Liquidity management of banks. *Ekonomichnyy chasopys-XXI*, 1-2(2), pp. 27–30.
3. Krykliy, O. A., Ryabichenko, D. O. (2012) An integrated approach to the formation of bank liquidity management mechanism based on adaptive model. *Biznes Inform*, 9, pp. 250–255.
4. Oleshchenko, L. H. Current status and problems of liquidity in the banking system of Ukraine [Internet]. *Efektivna ekonomika*. Available from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2213>.

5. Skok, Ye. M. (2013) The liquidity of the banking system and the operation that led to its change. *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi*, 2 (10), pp. 71–76.
6. Lukashevych, M. S. (2013) Planning a bank's liquidity in the system management. *Molodizhnyy naukovyy visnyk UABS NBU, Seriya: Ekonomichni nauky*, 5, pp. 113–119.
7. Shklyarova, A. O., Nazarenko, O. P., Nef'odova, Yu. V. The liquidity of the banking system of Ukraine: current condition, factors and trends increase the effectiveness of regulation [Internet]. Available from: <http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/45422.doc.htm>.
8. Main indicators of banking activities in Ukraine [Internet]. Available from: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807>.
9. Monetary Review for 2013 [Internet]. Available from: <<http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=2384654>>.
10. The analysis of banks in Ukraine: Reviews, charts, facts [Internet]. Available from: <<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/likvidnist-bankivskoyi-sistemi>>.
11. The value of prudential regulations in the banking system of Ukraine for 2014 [Internet]. Available from: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=4919415>.
12. On measures to maintain liquidity in the banking system from 02/21/2014 [Internet]. *Ofitsiyne internet predstavnytstvo NBU*. Available from: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=5741321>.
13. The IMF recommends that the National Bank to continue to support banks' liquidity [Internet]. *Sayt «domik.ua»*. Available from: <<http://domik.ua/novosti/mvf-rekomenduet-nacbanku-prodolzhit-podderzhku-likvidnosti-bankov-n221264.html>>.
14. Grey, Simon T. (2006) Central Bank management of surplus liquidity. *Handbooks in Central Banking Lecture Series*, 6 [Internet]. Available from: <<http://www.bankofengland.co.uk/education/Documents/ccbs/ls/pdf/lshb06.pdf>> [Accessed 17 May 2014].
15. Somyk, A., Shul'ha, S. (2000) The liquidity of the banking system: the international experience management. // *Visnyk NBU*, 12, pp. 6–11.
16. Moskal', V. I. Foreign experience of the implementation of monetary policy and its possible use in the economy of Ukraine [Internet]. Available from: <<http://libfor.com/index.php?newsid=1904>>.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2014.

Відомості про авторів

І. Є. Семенча, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри банківської справи, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

А. М. Головченко, студентка 4 курсу, спеціальність «Фінанси і кредит», Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара.